

Begroting op Hoofdpijnen 2022

Samen zijn we
Sittard-Geleen

Gemeente Sittard-Geleen

Een gemeente
bestuur met en
voor de inwoners

Gezond en veilig
in een sociale
gemeente

Wonen en leven
in Sittard-Geleen

Vooroplopen naar
een duurzame
toekomst

Ontspannen en
genieten in
Sittard-Geleen

Een duurzame
economie voor
werk en innovatie

Financiën
duurzaam
op orde

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Bestuurlijke samenvatting.....	4
Portefeuilleverdeling op hoofdlijnen	10
Het Financieel Perspectief.....	11
Begroting in één oogopslag	20

Inleiding

Samen zijn we Sittard-Geleen. Dat is het thema van de begroting 2022.

Onze inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen ondervinden nog dagelijks gevolgen van de corona-crisis. We hebben ook voor 2022 een Coronabuffer aangelegd. Om ook in de toekomst onze inwoners, ondernemers en instellingen te kunnen ondersteunen en tegenvallers op te vangen. Samen proberen we deze crisis achter ons te laten. Het jaar 2022 zal in het teken staan van herstel. In deze herstelfase van deze crisistijd kiezen we ervoor om een extra budget toe te kennen voor impulsen aan het bedrijfsleven. Zij zijn immers de motor van onze stad.

Daarnaast repareren we de verhoging van de OZB-lasten op woningen voor 2022 en 2023. Huiseigenaren worden hierdoor niet geconfronteerd met de vorig jaar besloten 2,5% lastenstijging. We willen ook tegemoet te komen aan onze inwoners die niet in het bezit zijn van een eigen woning. Daarom verstrekken we in 2022 vouchers voor het gratis wegbrengen van afval naar onze milieuparken. Wij verwachten dat dit ook een gunstig effect op het illegaal dumpen van afval en de milieuoverlast en kosten die hiermee gepaard gaan. Vervolgens bouwen we de hondenbelasting af naar een niveau gelijk aan de kosten die de regelgeving rond hondenbezit met zich meebrengt. Eveneens voor 2022 en 2023. Hiermee voeren we de wensen van de raad uit.

De financiële positie van gemeenten blijft onzeker. De herverdeling van het gemeentefonds en de toenemende vraagontwikkeling WMO en Jeugd zijn voorbeelden van landelijke ontwikkelingen die ook gevolgen hebben voor ons begrotingsbeeld. Het is wachten op een nieuw kabinet voor duidelijkheid omtrent eventuele extra middelen. Tot die tijd zijn we voorzichtig.

Uitgangspunt van de gemeente is en blijft een structureel en langdurige gezonde financiële situatie. Het actuele begrotingsbeeld ziet er nog steeds goed uit. Dat is goed nieuws. Dit is alleen maar mogelijk doordat onze financiën duurzaam op orde zijn doordat we onze begrotingskaders naleven.

We hoeven niet meer te bezuinigen en kunnen weer vooruit kijken.

Toekomstvisie

Vooruit kijken is ook wat we samen met onze inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen doen. De Toekomstvisie 2030 staat. Samen zijn we Sittard-Geleen. Dit deden we in een uitgebreide dialoog met de samenleving en onze toekomstambassadeurs. De kracht uit de samenleving die dit teweegbrengt, zorgt voor een stip op de horizon. Daar waar we als gemeente en gemeenschap samen naar toe willen en hoe we hier komen. Wij focussen nu op de ontwikkelpaden. We kunnen de plannen die hieruit voortkomen ondersteunen en realiseren doordat we hier in 2022 circa € 900.000 extra voor reserveren.

Er is ook oog voor bestaand beleid, uitvoering en andere ontwikkelingen die op ons pad komen. We hebben in 2021 onze beheerplannen openbare ruimte geactualiseerd. We investeren extra middelen die noodzakelijk zijn om het onderhoud op basis van de geactualiseerde beheerplannen uit te voeren. Tegelijk committeren gemeenten en het Rijk zich met de Hervormingsagenda Jeugd, waarbij we nu al afspraken maken over het investeren in maatregelen waarmee het jeugdstelsel op de lange termijn beter houdbaar wordt. Deze toenemende zorgvraag vraagt ook bij de WMO voor een structurele verhoging van de budgetten.

Samenwerken

De Toekomstvisie 2030 is een nieuw samenspel van overheid en samenleving. We kunnen dit niet alleen en doen een appel op onze inwoners, organisaties en bedrijven om kritisch mee te denken en feedback geven. Om samen de beweging in gang te zetten. Gelijkwaardig. Met respect voor elkaars rollen en bevoegdheden. We geven ruimte om te innoveren en experimenteren. Maar nog belangrijker: we maken meer tijd om te luisteren. Naar iedereen die betrokken is en onze stad een warm hart toedraagt.

We hebben een toekomstperspectief en een sluitende begroting. Hiermee is een gezonde basis gelegd voor de beweging die we samen willen realiseren. Samen zijn we Sittard-Geleen.

Sittard-Geleen, 14 oktober 2021

Burgemeester en wethouders van Sittard-Geleen,

mr. J.Th.C.M. Verheijen
burgemeester

mr. G.J.C. Kusters
secretaris

Bestuurlijke samenvatting

Samen zijn we Sittard-Geleen

We kunnen als gemeente niet alléén het verschil maken. Inwoners, ondernemers, verenigingen en instellingen. Jong en oud. Samen zijn en maken we Sittard-Geleen. Een verantwoordelijkheid die we allemaal dragen en uitdragen. Verbinding en betrokkenheid zijn daarom de speerpunten van deze begroting. Samenwerken. Schouder aan schouder. Voor een mooie toekomst van onze stad. Met gelijke kansen voor iedereen.

Dat samenwerken begon al ver voor het opstellen van deze begroting. De Toekomstvisie 2030 is een coproductie met de samenleving en onze toekomstambassadeurs. Hiermee is een eerste zaadje geplant. Raadsbreed is vervolgens deelgenomen aan een werkconferentie voor de Kaderbrief. Een eerste - geslaagd - experiment om de raad eerder bij het begrotingsproces te betrekken. Met de vertaling van de Toekomstvisie 2030 in de Kaderbrief hebben we samen weer een steen voor deze begroting gelegd. Een experiment dat smaakte naar meer. Direct na de zomer hebben we hier samen een vervolg aan gegeven. Vier weken voor het uitleveren van de begroting was er al een inzicht in het begrotingsbeeld. Zowel op de autonome ontwikkelingen als voorgenomen beleidskeuzes van het college. En kon de raad zelf aan de knoppen van de lokale lasten draaien. Concreet met elkaar aan de slag, samen voor onze stad. We kijken trots terug op hoe deze begroting tot stand is gekomen en zetten deze samenwerking in 2022 graag voort.

Toekomstvisie 2030 en Wijkgericht Werken

Verbinding en betrokkenheid. Speerpunten en tegelijkertijd ook valkuilen. Want hoe zorg je dat iedereen aangehaakt blijft? We zien landelijk dat de afstand tussen de overheid en inwoner groter wordt en de betrokkenheid daalt. Dat is een grote zorg, waar we actie op moeten ondernemen. Onze inwoners (de mensen uit de wijk), onze ondernemers, onze verenigingen en onze instellingen zijn belangrijk. Dat geldt ook voor ons contact met de jongeren: met ze in gesprek blijven en vooral naar ze luisteren. Ruimte voor hen maken. Wat beweegt hen, wat hebben ze nodig? Wat kunnen we voor ze betekenen? We willen de jongeren graag voor onze stad behouden. We willen dat ze na hun studie hier blijven werken en wonen.

Iedereen is onmisbaar voor een gezonde, toekomstbestendige en veerkrachtige stad. We moeten ze belangrijk maken. In gesprek blijven, maar nog belangrijker: we moeten meer tijd nemen om te luisteren. We geven de ruimte om te experimenteren en te innoveren. We ondersteunen maatschappelijke initiatieven en steunen initiatiefnemers. Groot en klein.

Zo is afgelopen jaren de veiligheidsbeleving verbeterd. Met name door inwoners zelf. Ze letten mee op. Om dit ook in 2022 door te zetten, blijven we deze maatschappelijke betrokkenheid steunen en stimuleren. Buurtbemiddeling, buurtpreventieteams en Whatsappgroepen. Dit zorgt voor veiligere wijken. Onze wijkboa houdt een directe verbinding met de buurt. Samen met de inwoners worden problemen snel gezien en opgepakt. Een mooi voorbeeld van wijkgericht werken.

We hebben samen met de samenleving de Toekomstvisie 2030 opgesteld. Maar mét oog voor bestaand beleid, uitvoering en andere ontwikkelingen die op ons pad komen. In 2022 sluiten we, naast het netwerk toekomstambassadeurs en onze eigen inzet in de vijf ontwikkelpaden, aan bij het wijkgericht werken zoals dat in de afgelopen periode is ontwikkeld. Dit biedt een kans om de inwoners in de eigen buurt te betrekken bij de ontwikkeling van onze stad zoals beschreven in de visie 2030. We hebben in 2022 extra geld gereserveerd. Om de initiatieven, ontwikkelingen en beweging daadwerkelijk handen en voeten te geven.

Leefomgeving en Klimaat

De leefbaarheid in de eigen buurt is belangrijk. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven eveneens. We blijven ons inspannen voor een goede balans tussen de economische ontwikkelingen, natuur en leefbaarheid. Een goeie mix biedt tenslotte ook kansen.

Het klimaat, de opwarming van de aarde, duurzaamheid zijn wereldwijd belangrijke thema's. Ook voor ons is dat een punt van zorg. Een onderwerp dat vraagt om daadwerkelijke actie en samenwerking. Het Groene Net bijvoorbeeld, kunnen we alleen samen verder vormgeven en ontwikkelen. Hier komt de warmte vandaan waarmee huizen en bedrijven verwarmd kunnen worden. Samen kunnen we hier dus onze bijdrage aan de noodzakelijke, duurzame ontwikkeling leveren. Voor onszelf en de toekomstige generaties.

De duurzame ontwikkelingen zijn vastgelegd in de Global Goals. Dit zijn 17 werelddoelen die een kompas vormen voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. Met verschillende partijen spannen we ons in voor de circulaire samenleving. Circulair, een moeilijk woord. Een circulaire economie is een economisch systeem van gesloten kringlopen waarin grondstoffen, onderdelen en producten hun waarde zo min mogelijk verliezen en hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt. Het draait met andere woorden om minimaal grondstofverbruik, maximaal hergebruik van producten en onderdelen en hoogwaardig hergebruik van grondstoffen.

Een van de ambities van Chemelot is om door te ontwikkelen naar een van de meest duurzame, competitieve en veilige chemiesites van Europa. De Chemelot Circular Hub kan daarmee de eerste circular hub van Europa worden. Wij faciliteren deze ruimtevraag. En hebben hierdoor een belangrijke rol in de duurzaamheidsverandering. Het is belangrijk om inwoners bij deze omslag te betrekken. Om begrip en bewustwording te creëren, om samen een aantrekkelijke leefomgeving te ontwikkelen.

In 2021 is Zuid-Limburg door de minister benoemd als NOVI-gebied. Dit betekent dat we langjarig als regio gaan samenwerken met het Rijk om te komen tot een positieve ontwikkeling van Zuid-Limburg. Het is cruciaal om als regio aantrekkelijk en gezond te zijn. Ons landschap in combinatie met aantrekkelijke steden en dorpen is onze troef. Met het Rijk en de regio zetten we ons in voor sterke en gezonde steden, en het versterken van de groene omgeving. Hierbij verbinden we de sociale en gezondheidsaanpak met de aanpak in de fysieke leefomgeving. Door dit met elkaar te doen vergroten we ons speelveld en maken we de ontwikkelingen mogelijk die de kracht van de gemeente te boven gaan. Onze gemeente is een actieve partner in het samenwerkingsverband en zet door middel van opgavegerichte teams sterk in op deze samenwerking.

Ook zijn goede verbindingen bepalend. Bij een aantrekkelijke leefomgeving en vestigingsklimaat speelt ook mobiliteit een belangrijke rol. Een goede bereikbaarheid van de stad en een afname van de CO²-uitstoot. Samen met andere (Zuid-) Limburgse gemeenten, Rijkswaterstaat en de Provincie werken we verder aan de mobiliteitsopgaven van deze regio. Zo wordt in 2022 gestart met een e-bike deelfietssysteem en stellen we een hoofdfietsroutenetwerk voor Zuid-Limburg op. Goed voor de gezondheid en het milieu. Naast duurzaamheid draagt het deelfietssysteem ook positief bij aan de recreatie en toerisme in onze gemeente.

Op nationaal niveau zetten we ons in om meer aandacht te genereren voor bijzondere situaties waar we als grensregio mee te maken hebben. Dit bereiken we door onder meer de gemeente actief in te bedden in netwerken zoals G40 en VNG. Er komt extra aandacht voor lobby en fondsenwerving. Hier wordt actief op ingezet zodat de gemeente extra financiële middelen kan verwerven en landelijk een betere positie krijgt.

Voor een grensgemeente als de onze is samenwerking met onze buurlanden cruciaal. Onze leefomgeving houdt tenslotte niet op bij de landsgrenzen. We willen daarom onze relaties en netwerken binnen de Euregio verder uitbreiden en versterken. Het lidmaatschap van Euregio Rhein-Maas-Nord, per 1 januari 2022, past bij deze ambitie. We versterken samen het Oost-West denken. Door elkaar op te zoeken en onze band te versterken kunnen we snel schakelen wanneer er kansen zijn of in tijden van crisis zoals afgelopen jaar tijdens de Coronapandemie. Daarnaast werken we samen aan de aantrekkingskracht van de regio. Door ontgroening en vergrijzing is grote druk op het arbeidsaanbod. Dat heeft impact op de economische groei.

Arbeidsmarkt

Naast Chemelot is ook VDL Nedcar een belangrijke speler in de Nederlandse maakindustrie. Met ongeveer 4.000 arbeidsplaatsen is VDL een grote werkgever voor onze regio. Zowel Chemelot als VDL leggen beslag op een groot aantal arbeidsplaatsen. Nog niet eerder was de krapte op de arbeidsmarkt zo groot als nu. Een groot probleem voor alle werkgevers, maar vooral voor het MKB. Iedereen die een bijdrage kan leveren op de arbeidsmarkt is nodig om de toenemende vraag naar personeel op te vangen.

De krapte op de arbeidsmarkt zien wij ook terug in de uitvoering van onze eigen werkzaamheden. Op het gebied van de openbare ruimte en groenvoorziening is het gebrek aan vakmensen substantieel. De Integrale Beheerplannen Openbare Ruimte zijn in 2021 opgeleverd. De voorgestelde extra middelen zijn noodzakelijk om het onderhoud op basis van de geactualiseerde beheerplannen uit te voeren. Maar het is niet reëel om deze budgetten allemaal per 2022 weg te zetten. Door nieuwe aanbestedingen, een overspannen arbeidsmarkt en de vele werkzaamheden en projecten die momenteel al in uitvoering zijn of gaan.

Het moet makkelijker worden voor mensen om (met behulp van scholing) stappen te zetten op de arbeidsmarkt. Van opleiding naar werk, van werk naar werk, van sector naar sector en van werkeloosheid naar werk. In 2022 blijven we mensen ondersteunen die dat nodig hebben om weer aan de slag te gaan. Dat kan via het Participatiebedrijf Vidar. Hier staan leren, werken en sociale ontwikkeling centraal. Vidar ontwikkelt zich gestaag naar een volwaardig bedrijf dat

deel uitmaakt van een netwerk bedrijven en maatschappelijke instellingen. Niet alleen om bij te dragen aan de ontwikkeling van mensen die moeilijk een baan kunnen vinden. De ontwikkeling van de doelgroep (een groeiende behoefte aan ondersteuning) en de krapte/kansen op de arbeidsmarkt in bepaalde sectoren vragen om een extra impuls en verdere versterking van de dienstverlening van Vidar en samenwerking op regionale schaal.

We moeten nú inzetten op onze beroepsbevolking van de toekomst. Met gelijke kansen voor iedereen. Voor de meeste mensen is werk essentieel voor financiële zelfstandigheid, sociale contacten en identiteit. Het erbij horen. Meedoen in de samenleving.

Sociaal Domein

Binnen het sociaal domein zetten we in op het vergroten van kansengelijkheid. De presentatie van één programma Sociaal Domein breed in de begroting is een bewuste keuze. Activiteiten, programma's en aanpakken grijpen in elkaar en dragen op zichzelf staande en als onderdeel van het geheel bij aan de doelen. We willen hiermee een trendbreuk creëren in de hardnekkige gezondheids- en financiële achterstanden die bij sommige gezinnen van generatie op generatie overgaan.

Bijvoorbeeld door een gezonde kinderopvang en basisschool van de toekomst, het programma Kansrijke Start, de integrale aanpak armoede en schulden, 'één tegen eenzaamheid' en de bijdrage aan talentontwikkeling, waarmee we de samenhang én samenwerking laten zien. We willen voorkomen dat kinderen ongezond opgroeien. We ondersteunen jongeren die nog niet weten waar hun toekomst ligt. Maar wél een toekomst hebben.

In 2022 ontwikkelen we een integrale leidraad voor toezicht en handhaving in het Sociaal Domein breed die, naast de specifieke aanpak die de Participatiewet, Jeugdwet en WMO vereisen, de brede integrale aanpak ondersteunt in het Sociaal Domein. De uitvoering van onze wettelijke taken in het Sociaal Domein draagt bij aan de ontwikkeling en kwaliteit van leven van inwoners die (tijdelijk) die hand in de rug nodig hebben.

Hiermee versterken we de sociale en financiële veerkracht. We worden als gemeente geconfronteerd met inwoners die meer en vaker een beroep doen op de voorzieningen in het sociaal domein. We willen deze beweging ombuigen aan de voorkant. Naast investeren in preventieve activiteiten, is het nodig om te investeren in de samenwerking. Het aantal partners in het sociaal domein is groot. Dat vereist een goede afstemming en samenwerking.

Landelijk is de afgelopen jaren steeds meer aandacht gekomen voor dossiers op het snijvlak van zorg en veiligheid. Steeds vaker zien we kwetsbare mensen die te maken hebben met een opeenstapeling van problemen. Het Veiligheidshuis Westelijke Mijnstreek is de plek waar gemeenten en organisaties van zorg en veiligheid samenwerken onder één dak. We zetten onze inspanningen hier onverminderd voort.

Stedelijke Ontwikkeling

Om in de toekomst leuk en aantrekkelijk te blijven moeten we inzetten op hoogwaardige voorzieningen, goede scholen en een geschikt woningaanbod. Naast de krapte op de arbeidsmarkt is de situatie op de huizenmarkt eveneens nijpend. We formuleren beleid ten

behoefte van doelgroepen, tiny houses en arbeidsmigranten. Daarnaast zetten we in op de transformatie van de woningvoorraad met pilots in Guttecoven en Holtum en Geleen Zuid.

Net als de afgelopen jaren richten we ons op de ontwikkeling van onze steden en dorpen. Bijzondere aandacht hebben enkele gebieden waar we met een gebiedsgerichte aanpak te werk gaan, zoals de centra van Sittard en Geleen. Waar de grote leegstand een doorn in het oog is.

We pakken de leegstand aan door nieuwe concepten toe te voegen die bijdragen aan de profielen van het centrum en passen in de visie van een sterke en gezonde stad. De leegstandsaanpak zal mede als gevolg van de recente ontwikkelingen een extra impuls krijgen met een nieuwe aanpak. Een verdere compactisering van beide centra, ondersteund door een stimuleringsregeling gericht op versterking van het kernwinkelgebied en actief aanpakken van de aanloopstraten. We versterken de samenwerking in de centra door de verschillende belanghebbenden met elkaar in contact te brengen.

Onze beide centra worden steeds meer een gemengd gebied. Waar niet alleen kan worden gewinkeld. Maar ook gericht op wonen, werken en ontmoeten. Gericht op een aantrekkelijk verblijf. In Sittard is dit vanuit het perspectief van een historisch stadscentrum waar toerisme, ontmoeting en cultuur(historie) nauw met elkaar verbonden zijn. In Geleen vanuit het perspectief waarbij wonen, werken, winkelen en ontmoeten nauw verbonden zijn met de innovatie en circulariteit en jong en oud.

De ondersteuning van het MKB is daarnaast een extra aandachtsveld. Bij de verbetering en doorontwikkeling van de gemeentelijke ondernemersdienstverlening wordt actief aangehaakt bij het regionaal economisch herstelplan. Gericht op toekomstbestendige en duurzame verdienmodellen. We hebben daarom in de begroting 2022 een stimuleringsfonds voor het MKB opgenomen.

We willen mensen uitnodigen om meer te bewegen. Ook in de openbare ruimte. Sportief opgroeien en toekomstbestendige verenigingen. Sport verbindt. Dit doe je samen. Samen met de sportsector hebben we vastgesteld dat het 'landschap' nogal versplinterd is. Te veel (dure) voorzieningen op een relatief klein gebied. En dat we het met elkaar moeten oplossen. Dat we toekomstbestendige accommodaties realiseren, goed verdeeld over de hele gemeente. We zoeken samen met de verenigingen en de sporters naar het goede model voor het verhogen van het gebruik van die accommodaties en het leggen van de juiste verbindingen met elkaar. We ervaren de bereidheid van partijen om daarvoor hun krachten te bundelen. Het is mooi om te zien dat die partijen de handschoen hebben opgepakt en ermee aan de slag gaan.

We versterken het culturele landschap zowel inhoudelijk als zichtbaar in de stad. Culturele partners zoeken de verbinding. Bijvoorbeeld Musica Sacra ook in Sittard-Geleen en de schouwburg, vanaf 17 december aanstaande het Toon Hermans Theater. We stellen daarnaast een interactieve kaart van Sittard-Geleen op, waar alle partijen in het culturele veld in zijn opgenomen (van harmonieën/fanfares tot het theater) en pakken de transitie van De Domijnen voortvarend verder op.

In de Omgevingsvisie concretiseren we onze doelen en ambities uit de toekomstvisie 2030 en het plan van aanpak NOVI-gebied Zuid-Limburg. Hiermee geeft de Omgevingsvisie sturing aan een goede ruimtelijke ontwikkeling in de gemeente, waarbij kwaliteit van de leefomgeving en het menselijk gebruik optimaal tot hun recht komen. De Omgevingsvisie is een kader voor het handelen van ons als gemeente, maar ook een uitnodiging voor degenen waarmee we samen werken om de (stedelijke) ontwikkelingen vorm te geven. Het schept een helder kader voor betrokken partijen welke ontwikkelingen positief bijdragen aan de duurzame, diverse en veilige woon- en leefomgeving. Hiermee versterkt het de dienstverlening aan onze inwoners en betrokken partijen.

De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 juli 2022 in werking. De implementatie van deze wet is een grote operatie die zowel gaat over beleidssturing voor de fysieke leefomgeving als over dienstverlening aan inwoners, ondernemers en instellingen. Hiermee heeft de wet ook een wezenlijke impact op onze dagelijkse bedrijfsvoering en de werkwijze van een substantieel deel van onze organisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Maatschappelijke Mogelijkmakers

Verbinding en betrokkenheid zijn de speerpunten voor de toekomst. Onze inwoners, onze ondernemers, onze verenigingen en onze instellingen zijn belangrijk. Onmisbaar voor een gezonde, toekomstbestendige en veerkrachtige stad. We moeten ze ook belangrijk maken. In gesprek blijven, maar nog belangrijker: we moeten meer tijd nemen om te luisteren. Zo begint en zo eindigt deze bestuurssamenvatting. Niet omdat we er al zijn, maar wel omdat we hier graag samen willen komen. Dit is een groeiproces.

Het is hard nodig dat we bouwen aan een nieuw 'huis'. Over bouwen gesproken: we maken in 2022 ook werk van de aanbesteding voor nieuwe huisvesting in Geleen voor onze eigen organisatie. En dan bedoelen we overigens niet alleen het fysieke huis. Het is ook hard nodig dat we verder bouwen aan de cultuur van ons huis. Dat we bouwen aan een organisatie waarin we onze inwoners ontmoeten. Dat we kunnen zeggen dat onze ambtenaren midden in de samenleving staan en niet alleen van achter hun bureau werken. Dat ze de tijd nemen voor onze inwoners, luisteren en weten wat er speelt. Dat ze klachten en wensen van onze inwoners serieus nemen. Ambtenaren die weten wat goede dienstverlening daadwerkelijk inhoudt. We willen ambtenaren die zichtbaar en aanspreekbaar zijn voor inwoners, ondernemers en organisaties. Die kijken naar wat er wél kan en zich niet verschuilen achter wetten en regeltjes. Ambtenaren die de taal van de inwoners spreken en begrijpen. En die de initiatieven vanuit onze samenleving kunnen vertalen naar wat er nodig is: mogelijkmakers in plaats van hoeders van de regels.

We kunnen als gemeente niet alléén het verschil maken. Samen zijn en maken we Sittard-Geleen.

Portefeuilleverdeling op hoofdlijnen

De portefeuilleverdeling van het college van B&W van Sittard-Geleen zie er als volgt uit:

Burgemeester Hans Verheijen

Algemene zaken, samenwerking, openbare orde en veiligheid

Wethouder Pieter Meekels

Stedelijke ontwikkeling, economie, arbeidsmarkt en vastgoed

Wethouder Andries Houtakkers

Omgevingsbeleid, sport, cultuur en evenementen

Wethouder Leon Geilen

Gezondheid, leefomgeving, inwonersparticipatie en communicatie

Wethouder Judith Bühler

Middelen, sociale zaken en dienstverlening

Wethouder Kim Schmitz

Duurzaamheid, armoedebestrijding en jongeren

Gemeentesecretaris Gert-Jan Kusters

Het Financieel Perspectief

Financiën duurzaam op orde

Vertreksituatie

Onze financiën duurzaam op orde te houden, is het uitgangspunt van ons financieel beleid. Het was een van de opgaven uit ons coalitieakkoord. Later hebben we dit in het addendum nog eens bevestigd. Op basis hiervan hebben we hard gewerkt om een structureel sluitende begroting te realiseren en het ombuigingsprogramma (programmabegroting 2019) uitgevoerd. Via dit programma hebben we fors bezuinigd, waardoor we onze financiële positie op orde kregen. En daardoor staan we sinds 2020 weer onder repressief toezicht van de Provincie.

Na jaren van bezuinigen, gaf de begroting 2021 weer financiële ruimte om vooruit te kijken. Hierdoor konden we enkele bezuinigingen uit het verleden repareren. We hebben onder andere het onderhoudsniveau in de openbare ruimte verhoogd, de parkeertarieven aangepast en het mantelzorgcompliment blijvend verhoogd. En we hebben geld gestoken in het veiligheidsniveau door de boa-capaciteit te vergroten. Via het investerings- en exploitatieprogramma 2021-2024 hebben we geld om de accenten uit het addendum en coalitieakkoord uit te voeren. Zo zijn we gestart met het realiseren van de unilocatie Grevenbicht-Obbicht en de schaats- en zwemvoorziening Glanerbrook.

We hebben bovendien geprobeerd om de gevolgen van de coronacrisis voor onze inwoners, ondernemers en instellingen zoveel mogelijk te beperken. Het Rijk heeft ons hiervoor via een aantal steunpakketten geld gegeven. Wij hebben dit geld zo gericht mogelijk benut om de nadelige corona-effecten op te vangen.

Provinciaal toezicht

De Provincie toetst regelmatig of we onze begroting op orde hebben. Zo beoordeelt ze jaarlijks onze begroting. Daarnaast voert de Provincie een keer in de vier jaar een financieel verdiepingsonderzoek uit. Dan onderzoekt ze onze financiële functie en financiële positie diepgaand. De Provincie heeft dit onderzoek eind 2020 uitgevoerd. Met als conclusie dat onze financiële situatie voldoende basis heeft om ons meerjarig repressief toezicht te verlenen. Tot en met 2023 hoeven we daarom onze begroting en begrotingswijzigingen niet vooraf ter goedkeuring voor te leggen. We durven gerust te zeggen dat onze inspanningen om onze financiën op orde te krijgen hun vruchten hebben afgeworpen.

Ontwikkelingen

Algemeen

Dat de ontwikkeling van de financiële positie van gemeenten onzeker is, hebben we vaak in de media kunnen lezen. Over 2020 konden veel gemeenten toch een positief jaarrekeningresultaat presenteren. Dit kwam omdat gemeenten de ontvangen rijksmiddelen voor coronacompensatie nog niet volledig hadden ingezet. Dit beeld werkt echter niet door naar de toekomst. Veel gemeenten hebben problemen om zonder extra rijksmiddelen de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 structureel sluitend te krijgen. Dit heeft een aantal

oorzaken. Zo is in het sociaal domein de balans zoek tussen taken, bevoegdheden, organisatie en beschikbare middelen. We zien vooral bij de jeugdzorg en Wmo een hoger gebruik van deze open-einde regelingen. Als een aanvrager aan de regels voldoet, dan kan die altijd een beroep doen op de regeling, ongeacht de beschikbare middelen. Ook het uitgesteld onderhoud in de openbare ruimte begint zich te wreken en wordt bovendien steeds duurder. Daarnaast komen er veel (nieuwe) thema's op gemeenten af. Denk bijvoorbeeld aan het woningtekort, de energietransitie, klimaatadaptatie en de stikstofcrisis. Daar komt bij dat we de effecten van de coronacrisis voor de komende jaren lastig kunnen inschatten.

Dit alles maakt de ontwikkeling van de financiële positie de komende jaren onzeker. De VNG dringt erop aan dat de structurele financiële problemen van gemeenten op de agenda komt van de kabinetsformatie. En dat partijen daadwerkelijk afspraken maken over een oplossing. Op onderdelen heeft het rijk al toezeggingen gedaan. Zo krijgen we extra middelen voor de Jeugdzorg en wordt de opschalingskorting in 2022 bevroren. Het nieuwe regeerakkoord moet uitsluitel geven over hoe hard de toezeggingen zijn en welke structurele financiële maatregelen we daadwerkelijk tegemoet kunnen zien.

Betekenis voor begroting Sittard-Geleen

De landelijke ontwikkelingen zijn uiteraard ook van betekenis voor onze eigen begroting. De toenemende zorgvraag (Jeugdzorg en de Wmo) heeft zich voortgezet. Komt bij dat de accresontwikkeling van de meicirculaire 2021 een nadelig effect heeft op onze begroting. Uit de actuele cijfers van de herverdeling van het gemeentefonds blijkt een klein voordeel. En in de recentelijk gepubliceerde septembercirculaire zien we een gunstige ontwikkeling van het accres. De financiële gevolgen van deze circulaire verwerken we in de 4de rapportage 2021.

Voor 2022 heeft het demissionair kabinet extra middelen voor jeugdzorg toegekend. Volgens de richtlijn van het Rijk hebben we voor 2023 en verder, een stelpost voor extra middelen jeugdzorg opgenomen. Onze begroting is bijgesteld voor een aantal autonome ontwikkelingen. De belangrijkste ontwikkelingen hebben te maken met de eerder geschetste landelijke ontwikkelingen. Daarnaast hebben we de financiële gevolgen van een aantal beleidskeuzes verwerkt.

Sinds de uitbraak in maart 2020 heeft de coronapandemie invloed op onze begroting. Het Rijk heeft via een aantal steunpakketten middelen beschikbaar gesteld. Dit geld kunnen we inzetten om de extra kosten en gederfde inkomsten te compenseren. Geld dat we nog niet hebben benut, hebben we gereserveerd. Dit geeft ons armslag om ook in 2022 de gevolgen van corona op onze begroting te compenseren.

Daarnaast zijn we tegemoet gekomen aan het verzoek van de raad om de moties 'heroverweging verlaging lokale lasten' en 'gefaseerde afbouw hondenbelasting' in de uitwerking van de begroting te betrekken. Dit voor zover er financiële ruimte is.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben we verwerkt in de begroting. Bij het onderdeel 'Actualisatie financieel perspectief' gaan we hier verder op in.

Actualisatie financieel perspectief

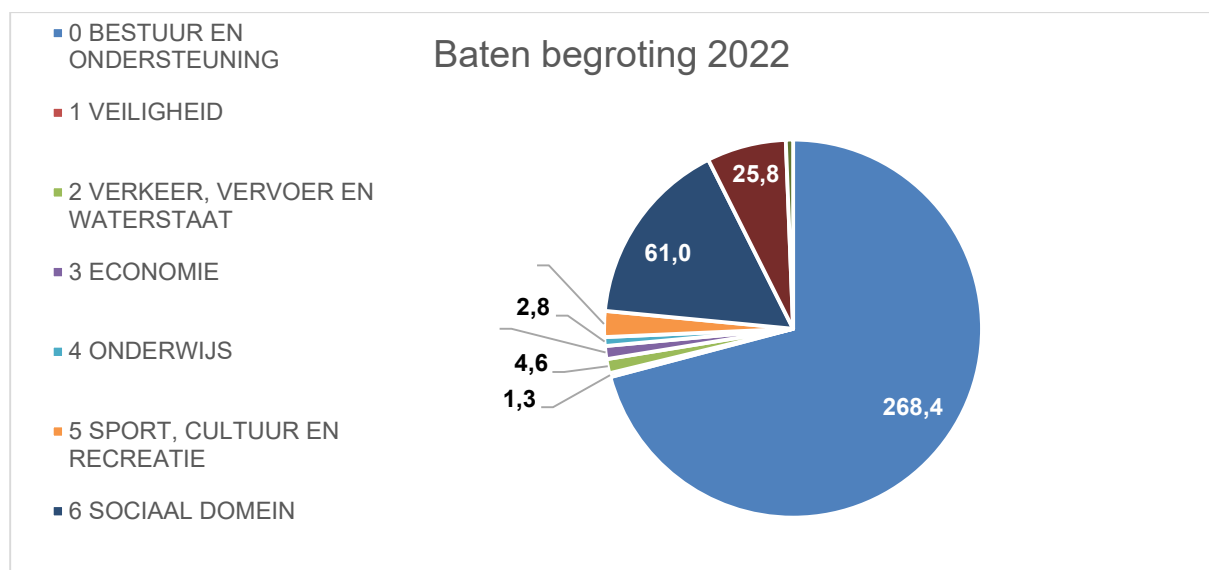
Met de actualisatie van het financieel perspectief kunnen we onze financiële basis verder op orde brengen. Hieruit blijkt namelijk of we in staat zijn onze begroting structureel in evenwicht te houden. Daarnaast moet blijken of we onze buffer (weerstandsvormogen) kunnen versterken. We hebben een robuuste begroting nodig die ruimte heeft om onverwachte tegenvallers te kunnen opvangen. De onzekere ontwikkelingen rondom corona, de middelen voor het sociaal domein en het gemeentefonds benadrukken dit.

Begrotingsbeeld

Voordat we naar de ontwikkeling van onze begroting kijken, geven we inzicht in het totaal van onze begroting. In onderstaande grafieken staat waar het geld vandaan komt (baten per programma) en waar het geld naar toe gaat (lasten per programma).

Waar komt het geld vandaag?

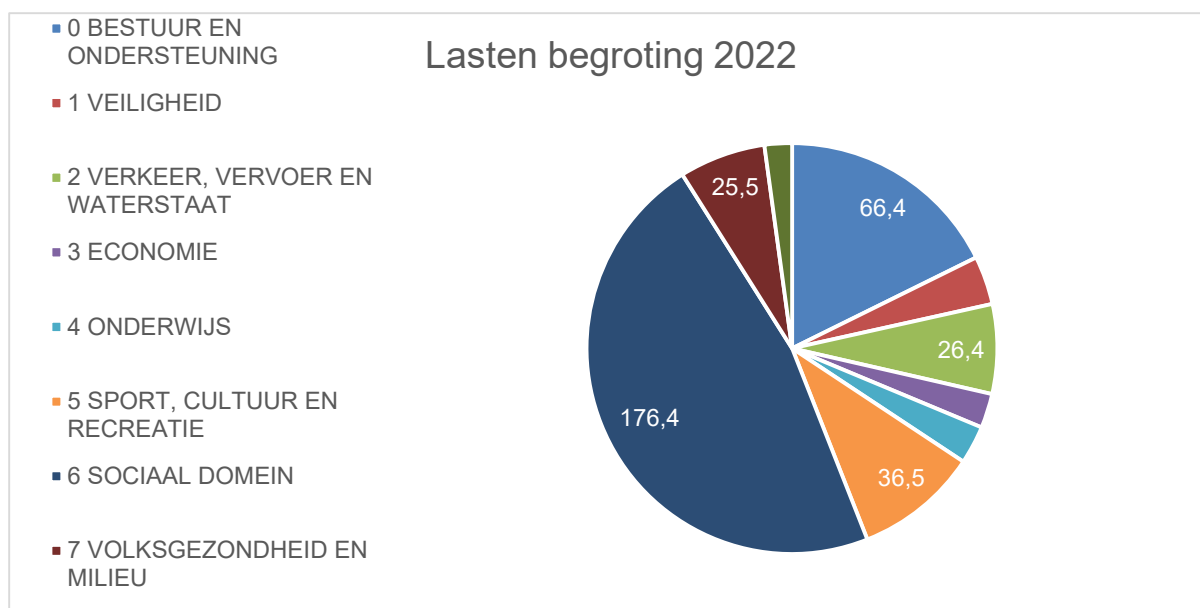
In onderstaande grafiek ziet u hoe onze totale baten van € 378,8 mln. over de programma's zijn verdeeld. De bedragen zijn in miljoenen weergegeven.

Uit deze grafiek blijkt dat we in onze programma's bestuur en ondersteuning (0) en het sociaal domein (6) het meeste geld ontvangen. De belangrijkste inkomsten van deze programma's zijn de uitkeringen uit het gemeentefonds, onze lokale belastingopbrengsten en specifieke uitkeringen, zoals de Buigmiddelen. De inkomsten die we in programma bestuur en ondersteuning binnenkrijgen, worden ook wel algemene dekkingsmiddelen genoemd. Met deze inkomsten kunnen we onze programma's uitvoeren.

Waar gaat het geld naar toe?

In onderstaande grafiek ziet u hoe de totale lasten van € 375,2 mln. over onze programma's zijn verdeeld. De bedragen zijn in miljoenen weergegeven.

Uit deze grafiek blijkt dat bijna de helft van onze begroting betrekking heeft op het sociaal domein (6). Het gaat dan om taken van de jeugdzorg, Wmo en participatie. Een andere grote kostenpost zijn de uitgaven voor gemeentelijke bestuursorganen en de onze bedrijfsvoering. Deze lasten komen tot uiting in programma bestuur en ondersteuning (0).

Ontwikkeling begrotingsbeeld

Gelijktijdig met de begroting 2022 hebben we de 3^e rapportage 2021 voorbereid. In deze rapportage hebben we vooral de budgetten voor 2021 geactualiseerd. De begrotingssaldi tot en met de 2de rapportage 2021 zijn het vertrekpunt voor de bijstelling van het begrotingsbeeld. Deze hebben betrekking op een aantal autonome ontwikkelingen en een aantal beleidskeuzes. De belangrijkste bijstellingen hebben betrekking op het gemeentefonds (meicirculaire en herverdeling), sociaal domein (volumeontwikkelingen jeugd en Wmo en extra middelen jeugd en Buig) en Ibor-beheerbudgetten. Op basis van deze actualisatie ontstaat het volgende beeld:

Tabel: ontwikkeling begrotingsbeeld

Bedragen x € 1.000				
Actualisatie begrotingssaldi	2022	2023	2024	2025
Saldi t/m 2 ^{de} rapportage 2021	-498	-564	-568	0
Autonome ontwikkelingen	6.494	3.095	1.291	880
Beleidskeuzes	-2.368	-2.574	-1.201	-677
Begrotingssaldi voor bestemming	3.628	-43	-478	203
Correctie incidentele posten				
- incidentele baten	-14.938	-8.635	-8.239	-3.701
- incidentele lasten	15.761	11.849	11.200	5.938
Structureel begrotingssaldo (+ = voordeel)	4.451	3.171	2.483	2.440

Uit deze tabel blijkt dat onze begroting een overschot heeft van € 3,63 mln. Dit na verwerking van de bijstellingen in 2022. In de jaren 2023 en 2024 hebben we een tekort van € 43.000

respectievelijk € 0,48 mln. En in 2025 weer een overschot van € 0,2 mln. In dit hoofdstuk gaan we nader in op de resultaatbestemming. Verder blijkt ook dat we onze begroting structureel in evenwicht hebben. Dit past binnen ons eigen financieel beleid. Bovendien voldoen we hiermee nog steeds aan de voorwaarden om voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking te komen.

Resultaatbestemming

In 2022 bedraagt het overschot € 3,63 mln. We stellen voor deze incidentele financiële ruimte als volgt in te zetten:

Tabel: resultaatbestemming 2022

Bedragen x € 1.000	2022
Begrotingssaldo voor bestemming	3.628
Verhoging OZB woningen ad 2,5% niet doorvoeren in 2022 en 2023	-866
Hondenbelasting kostendekkend heffen in 2022 en 2023	-800
Stimuleringsfonds voor het MKB	-500
Voucher milieupark (€ 12,50 per huishouden)	-600
Reservering voor Toekomstvisie (ontwikkelpaden) / risicoprofiel	-862
Begrotingssaldo na bestemming	0

In het begin van dit hoofdstuk hebben wij aangegeven dat we de uitvoering van de moties 'heroverweging verhogen lokale lasten' en 'gefaseerd afbouwen hondenbelasting' in de begrotingsvoorbereiding betrekken. Nu er financiële ruimte is, is dit het eerste waar we naar kijken. We komen hiermee tegemoet aan de wensen van de raad en de afspraken die we hierover in het raadsdebat over de kaderbrief hebben gemaakt. Onze intentie was om structurele maatregelen tot lastenverlaging door te voeren. Het actueel begrotingsbeeld laat dat nu echter niet toe. Hiervoor ontbreekt thans de ruimte in met name de jaarschijven 2023 en 2024. Wel zijn wij van mening dat er een perspectief lonkt op structurele lastenverlaging. Hoe hard dit is, moet blijken uit de afspraken die in het regeerakkoord over het oplossen van de structurele financiële problemen van gemeenten worden gemaakt. Bijvoorbeeld in de vorm van extra middelen voor de Jeugdzorg, extra middelen voor de uitvoering van de Wmo en/of het afschaffen van de opschalingskorting.

Vooruitlopend hierop stellen wij voor de eerder voor 2022 besloten extra OZB verhoging van 2,5% in 2022 en 2023 niet door te voeren voor woningen. Daarnaast komen we ook tegemoet aan het afbouwen van de hondenbelasting. Wij stellen voor de hondenbelasting in 2022 en 2023 te heffen op het niveau van kostendekkendheid. Dit komt overeen met een tariefdaling van ongeveer 50%. Zoals eerder aangegeven, streven wij naar structurele lastenverlaging. Of wij deze maatregelen met ingang van 2024 daadwerkelijk structureel kunnen maken, zal te zijner tijd blijken uit de beschikbare financiële ruimte. Dit betekent dat de OZB-verhoging 2022 van 2,5% met ingang van 2024 evenals de eerder besloten extra verhogingen met jaarlijks 1% in 2023 en 2024 in de meerjarenbegroting gehandhaafd blijven.

Om ook tegemoet te komen aan de inwoners die niet in bezit zijn van een woning, verstrekken wij in 2022 eenmalig een voucher voor het gratis wegbrengen van afval naar onze

milieuparken. Wij gaan ervan uit dat dit leidt tot een vermindering van het illegaal dumpen van afval bij afvalbakken en ondergrondse installaties (OGI's) in de wijken en in de buitengebieden. Met andere woorden, dit kan bijdragen aan het beperken van de milieuoverlast en de kosten die hiermee gepaard gaan.

Wij benadrukken ook aandacht te hebben voor onze bedrijven. Wij zijn er ons van bewust dat het OZB-tarief niet-woningen hoog is. Het financieel perspectief laat het nu echter niet toe de extra OZB-verhoging van 2,5% voor niet-woningen (ruim € 0,8 mln.) in 2022 en 2023 niet door te voeren. Wij realiseren ons dat de bedrijven, zowel MKB als grootbedrijven, nog dagelijks de gevolgen van de coronacrisis ondervinden. Wij hebben ook in 2022 nog een coronabuffer beschikbaar om bedrijven, verenigingen en instellingen te ondersteunen. Om verder vorm te geven aan het herstel uit deze crisis, stellen wij voor een stimuleringsfonds te vormen voor het MKB en hieraan een bedrag toe te voegen van € 0,5 mln. Wij willen dit bedrag inzetten voor gerichte incidentele impulsen aan het bedrijfsleven.

Het resterend bedrag van € 0,86 mln. reserveren wij voor de plannen die voortkomen uit de Toekomstvisie 2023, in het bijzonder voor de uitvoering van de ontwikkelpaden. De daadwerkelijke inzet van deze middelen vindt plaats op basis van afzonderlijke voorstellen. Voor zover de ontwikkeling van ons financieel perspectief daar aanleiding toe geeft, kunnen deze middelen ook ingezet worden voor het opvangen van onvoorziene risico's.

Het tekort in de jaarschijven 2023 en 2024 bedraagt € 43.000 respectievelijk € 0,48 mln. Deze tekorten dekken we af uit de positieve accresontwikkeling uit de septembercirculaire. In de 4de rapportage 2021 verwerken wij de financiële gevolgen uit deze septembercirculaire. Het overschot in 2025 van € 0,2 mln. voegen wij conform onze begrotingskaders toe aan de algemene reserve.

Algemene reserve - weerstandsvermogen

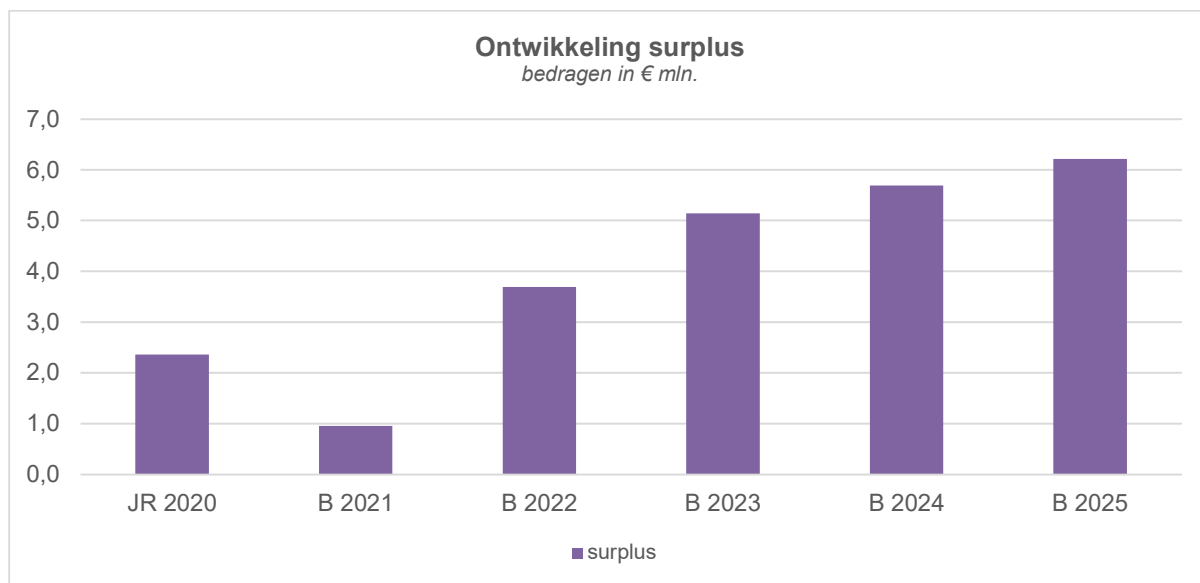
Naast de bijstelling van onze begroting hebben we ook de algemene reserve proberen te versterken. Hiermee zetten we verdere stappen naar een duurzame en robuuste financiële positie.

Tabel: ontwikkeling algemene reserve

Opbouw algemene reserve <i>Bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024	2025
Omvang algemene reserve	21.718	22.887	23.920	24.442	24.802
Bestemmingen	-3.662	-3.662	-3.662	-3.662	-3.662
Nodig voor risicoprofiel / buffer	-17.102	-15.536	-15.119	-15.088	-14.926
Surplus in algemene reserve	954	3.689	5.139	5.692	6.214

Uit de tabel blijkt dat het saldo van de algemene reserve toeneemt van € 21,7 mln. in 2021 tot € 24,8 mln. in 2025. In de algemene reserve dekken we ons risicoprofiel af. Dit doen we door een bedrag binnen de algemene reserve te reserveren voor de financiële gevolgen van de risico's. Bovendien hebben we binnen deze reserve geld beschikbaar voor een aantal specifieke bestemmingen. Bijvoorbeeld voor het opvangen van nadelige coronagevolgen. Ook houden we in de algemene reserve een buffer aan - 2% van het begrotingstotaal – voor

onvoorziene gebeurtenissen. Hier bovenop hebben we binnen de algemene reserve in alle jaren een surplus. Onderstaande grafiek geeft inzicht in de ontwikkeling van dit overschot.

Het overschot in onze algemene reserve loopt op van € 1,0 mln. in 2021 tot € 6,2 mln. in 2025. We benadrukken dat dit een incidenteel karakter heeft. De toename van de algemene reserve en in het bijzonder het overschot draagt bij aan een sterkere financiële positie.

Investerings- en exploitatieprogramma

Beschikbaar investeringsvolume

In de begroting 2021 hebben we een meerjarig investeringsprogramma opgenomen van ruim € 75 mln. Met als doel speerpunten uit het coalitieakkoord en addendum uit te voeren. In dit programma hebben we voor een aantal voorstellen geld geormerkt. De vrije ruimte in het programma hebben we in kaderbrief 2021 geormerkt voor de Toekomstvisie, onder andere voor de ontwikkelpaden en het BAK. Daarnaast hebben we in de actualisatie van onze begroting in 2025 € 10 mln. investeringsruimte opgenomen. Samenvattend zien we het volgende beeld.

Tabel: beschikbaar investeringsvolume

Beschikbaar investeringsvolume <i>Bedragen x € 1.000.</i>	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Geormerkte voorstellen in IP 2021-2024	4.261	2.500	3.300	2.100		12.161
Geormerkte middelen voor Toekomstvisie (ontwikkelpaden) en BAK	1.600	4.000	4.000	4.400		14.000
Toevoeging investeringsruimte					10.000	10.000
Beschikbaar investeringsvolume 2021-2025	5.861	6.500	7.300	6.500	10.000	36.161

Investeringsvoorstellen

In het investeringsplan 2021-2024 hebben we jaarlijks € 1,5 mln. opgenomen voor het strategisch huisvestingsplan onderwijs- en kindfuncties. Voor 2022 willen we € 0,9 mln.

beschikbaar stellen voor uitbreidingen van een drietal basisscholen¹. De inzet van de overige middelen is gekoppeld aan de besluitvorming over de kaderbrief 2021 en gebeurt via afzonderlijke voorstellen.

Beschikbaar exploitatievolume

In de begroting 2021 hebben we extra exploitatiemiddelen opgenomen van jaarlijks € 2,8 mln. Om speerpunten uit het coalitieakkoord en addendum uit te voeren. En om de gevolgen van eerdere bezuinigingen te repareren. De vrije exploitatieruimte hebben we in kaderbrief 2021 geormerkt voor de Toekomstvisie en het BAK. Aanvullend hebben we bij de resultaatbestemming voorgesteld € 0,86 mln. toe te voegen aan de geormerkte ruimte voor deze twee onderwerpen. Samenvattend ontstaat het volgende beeld.

Tabel: beschikbaar exploitatievolume

Beschikbaar exploitatievolume <i>Bedragen x € 1.000.</i>	2021	2022	2023	2024	2025
Geormerkte middelen voor Toekomstvisie (ontwikkelpaden) en BAK	200	300	500	500	0
Resultaatbestemming begroting 2022		862			
Beschikbaar exploitatievolume 2021-2025	200	1.162	500	500	0

De inzet van de beschikbare middelen gebeurt via afzonderlijke voorstellen.

Vervangingsinvesteringen IBOR

Naast het investeringsprogramma voor nieuw beleid hebben we ook een investeringsprogramma IBOR. Dit programma is gebaseerd op het integraal onderhoudsplan, vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2019. Op basis van dit plan hebben we voor de verschillende onderdelen in de openbare ruimte specifieke beheerplannen opgesteld. De financiële gevolgen hiervan hebben we meegenomen in de actualisatie van de begroting. In onderstaande tabel vatten wij het budgettair kader voor IBOR-vervangingsinvesteringen samen. Uit de tabel blijkt dat we over de periode 2022-2025 beschikken over een investeringsprogramma IBOR van € 47 mln.

IBOR vervangingsinvesteringen <i>Bedragen x € 1 mln.</i>	2022	2023	2024	2025	Totaal
Vervangingsinvesteringen IBOR regulier	9,3	9,3	9,3	9,3	37,2
Herstelmaatregelen (integraal onderhoudsplan raad 13 november 2019)	5,2	3,6	0,0	0,0	8,8
Herstelmaatregelen teerhoudend asfalt (3 ^{de} rapportage 2020)	0,5	0,5	0,0		1,0
Totaal beschikbaar	15,0	13,4	9,3	9,3	47,0

¹ OBS de Duizendpoot Zuid. BS 't Heuvelke en BS Leyenbroek

Samenvatting financieel perspectief

Aan de hand van de begrotingen 2020 en 2021 hebben we de basis gelegd om onze financiën duurzaam op de orde te brengen. In de begroting 2022 die nu voorligt, hebben we deze lijn doorgetrokken. Wij bieden een begroting 2022-2025 aan:

- die structureel en reëel in evenwicht is;
- met voordelige saldi in 2022 en 2025;
- met incidentele tekorten in 2023 en 2024 die we afdekken met de voordelen uit de septembercirculaire 2021;
- waarbij (het surplus in) de algemene reserve en het weerstandsvermogen is versterkt;
- waarbij incidenteel € 4,1 mln. beschikbaar is om de nadelige coronagevolgen af te dekken;
- met incidentele maatregelen om onze woonlasten en hondenbelasting te verlagen in 2022 en 2023;
- met incidentele financiële ruimte om een impuls te geven aan het MKB in onze gemeente;
- met ruim € 12 mln. geoormerkte investeringsruimte voor concrete voorstellen;
- met € 24 mln. vrije investeringsruimte die we beschikbaar houden voor de Toekomstvisie 2030 (ontwikkelpaden) en het BAK;
- met een investeringsprogramma voor IBOR-vervangingen van € 47 mln;
- met vrije exploitatieruimte² die we beschikbaar houden voor de Toekomstvisie 2030 (ontwikkelpaden) en het BAK;
- met jaarlijks € 0,7 mln. beschikbaar voor het oplossen van knelpunten in onze organisatie.

² 2022: € 1,2 mln.; 2023: € 0,5 mln en 2024: € 0,5 mln.

De begroting in één oogopslag

In onderstaande tabel is de verdeling van inkomsten en uitgaven op hoofdlijnen opgenomen inclusief de gemiddelde woonlasten voor de inwoners in 2022. Deze begroting in één oogopslag helpt om snel inzicht te krijgen in de belangrijkste activiteiten van de gemeente en de daarbij behorende inkomsten en uitgaven in 2022.

Begroting 2022 in één oogopslag

